

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Metodoloxía da investigación etnográfica		Código	615G01403
Titulación	Grao en Socioloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Humanidades			
Coordinación	Garate Castro, Luis Alberto	Correo electrónico	luis.garate@udc.es	
Profesorado	Garate Castro, Luis Alberto	Correo electrónico	luis.garate@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Curso especificamente dirixido ao estudo e exercitación dos diferentes recursos e instrumentos metodolóxicos e técnicas de investigación etnográfica en Antropoloxía social e en xeral en investigación social cualitativa, poñendo atención ás estratexias da observación participante, a investigación-acción participativa, a observación multisituada, o estudo da narratividade, e a entrevista etnográfica.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A12	Conocimiento de la especie humana a través de la cultura, parentesco y hábitat con especial atención a los pueblos preindustriales.
A16	Conocimientos y habilidades técnicas para la producción y el análisis de los datos cuantitativos y cualitativos.
A26	Saber elegir las técnicas de investigación social (cuantitativas y cualitativas) pertinentes en cada momento.
A27	Conocimientos y habilidades de las técnicas de muestreo y de trabajo de campo.
B9	Reconocimiento a la diversidad y a la multiculturalidad.
B20	Conocimiento de otras culturas y costumbres.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
	Proxectar e desenvolver metodoloxía e tecnicamente investigacións etnográficas baseadas na observación participante e/ou en instrumentos alternativos ou complementarios a esta	A16 A26 A27	B9 B20 B27
Proxectar e realizar entrevistas etnográficas orientadas á identificación e interpretación de problemas, procesos emerxentes ou fenómenos socioculturais	A12 A16 A26	B20 B27	

Contidos	
Temas	Subtemas

TEMA 1º. O TRABALLO DE CAMPO EN ETNOGRAFIA ANTROPOLOGICA	DO TEMA 1º. O traballo de campo: identificación e comprensión da complexidade sociocultural a través da experiencia convivencial prolongada.. A etnografía como proceso interactivo e reflexivo. O deseño e as reconsideracións da investigación. Fases do traballo de campo.
TEMA 2º. A OBSERVACIÓN PARTICIPANTE	DO TEMA 2º. Participar para observar e aprender a observar. Vantaxes da o.p. e inconvenientes. Acceso ao campo e relacións. A dispoñibilidade e a redución da reactividade. Técnicas e estratexias na o.p. A etnografía multisituada ante os procesos da globalización. O rexistro e organización da información: útiles e procedementos.
TEMA 3º. INVESTIGACIÓN-ACCIÓN E OUTRAS ESTRATEXIAS DE OBSERVACIÓN	DO TEMA 3º La participación observante. Outras estratexias de observación. Investigación-acción participativa, ou "colaboración participante"; Orientacións e lóxicas destas prácticas de investigación.
TEMA 4º. A ENTREVISTA EN ETNOGRAFÍA E AS NARRATIVAS LOCAIS. INTERPRETAR TEXTOS E ACCIÓNS RITUAIS.	O estudo de caso en etnografía. O método "Time Allocation"; DO TEMA 4º. As narrativas e o seu rexistro. Discursos e narratividade. Interpretar textos e representacións. A entrevista etnográfica na era da globalización. Indagación dos valores e coñecementos. Tipos de entrevistas segundo obxectivos de investigación. Estructuras e estratexias do proceso de entrevista. Sondaxe e codificación.
TEMA 5º. OUTROS METODOS COMPLEMENTARIOS. FONTES E REXISTROS.	DO TEMA 5º. O método biográfico en antropoloxía. O método xenealóxico. Documentos e rexistros de interese etnográfico, e técnicas para o seu aproveitamento. O método combinatorio en antropoloxía. Fichas persoais e fichas domésticas. A fotografía e o filme etnográfico.
TEMA 6º. PROCESO DE ANALISIS E ESCRITURA ETNOGRÁFICA	DO TEMA 6º. Análise interpretativa dos datos en antropoloxía. A etnografía como produto: escritura antropolóxica e redacción de informes.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A12 A16 A27 B20	16	28	44
Discusión dirixida	B9 B27	8	18.5	26.5
Traballos tutelados	A26 A27 C6	5	33	38
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral	Explicación polo profesor dos contidos da materia. En condicións de presencialidade impartirase na aula. Complementarase con materiais visuais de apoio -presentacións en Power Point, e con proxeccións de filmes etnográficos. O obxectivo destas sesións será o coñecemento, polo alumno, das técnicas e métodos etnográficos e da análise do discurso cultural, as súas utilidades e aplicabilidade; así como estimular debates participativos. O alumno deberá asistir polo menos aos 2/3 das sesións. En condicións de non presencialidade, as sesións maxistras serán impartidas mediante conferencias online por medio de Teams, como así mesmo as preguntas e discusións, no horario programado para a materia. Proporcionarase así mesmo resumos de cada tema enviándoos en documentos PDF por Moodle, unha vez fosen impartidos online.
Discusión dirixida	Comentario e debate, durante a segunda parte de cada sesión, de materiais textuais -artigos de revistas, capítulos de libros, concernentes aos pormenores, problemas e aplicación práctica de diferentes técnicas de investigación de utilidade etnográfica. O obxectivo da discusión será o desenvolvemento polo alumno dunha capacidade crítica e unha conciencia da diversidade cultural, así como o recoñecemento da complexidade dos problemas socioculturais e a necesidade de adecuar os instrumentos de investigación etnográficos aos casos de estudo específicos. En condicións de non presencialidade, o comentario xunto a mapas conceptuais do artigo elaborado polo alumno, será elaborado por escrito, e enviado en documento PDF e por Moodle ao profesor para a súa avaliación, na data en que fose asignada a exposición do devandito alumno -estas distribúense ao longo do cuadrimestre-.
Traballos tutelados	Concíbese como unha proba práctica que se irá realizando ao longo do curso. Consistirá nun traballo de curso desenvolvido mediante a práctica da observación participante ou multisituada, a entrevista semiestructurada, a análise dun caso de narrativa popular, e/ou o ensaio do rexistro e a interpretación técnica dunha historia de vida. O seu obxectivo é que o alumno desenvolver coñecementos e habilidades na proxección básica da investigación etnográfica, no emprego das técnicas de traballo de campo, e exercitese sobre o terreo en valorar críticamente o coñecemento, técnicas e información dispoñibles para resolver os problemas cos que deben enfrontarse. En situación de non presencialidade, os traballos tutelados baseados en entrevistas ou historias de vida realizadas na práctica poderán ser substituídas por esbozos de proxecto de investigación por entrevistas semiestructuradas ou historias de vida. En calquera caso, redactados en documento dixital, enviaranse para a súa avaliación polo profesor ao final do cuadrimestre

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Traballos tutelados	A atención personalizada realizarase de maneira individual nas prácticas tuteladas (Traballos tutelados) e nas tutorías sobre contidos teóricos cando o proceso de aprendizaxe e os problemas suscitados polas prácticas así o requiran. Tamén parte das sesións maxistras e foros virtuais canalizarase cara á discusión personalizada de problemas específicos suscitados nos temas expostos cando a ocasión preciseo. Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao comezo do curso as tutorías específicas ás que asistir, e que sexan compatibles coa súa dedicación

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A12 A16 A27 B20	Valorarase a asistencia activa e participativa ás sesións do curso. O alumno deberá asistir polo menos aos 2/3 das sesións. 10% da cualificación.	10

Traballos tutelados	A26 A27 C6	Avaliarase un traballo individual de curso (entrevista semiestructurada, analizar un caso de narrativa popular, e/ou ensaiair o rexistro e a interpretación técnica ou dunha historia de vida). Este traballo supón un 40% da cualificación.	40
Discusión dirixida	B9 B27	Será criterio de avaliación a participación activa na preparación e exposición de textos sobre metodoloxía etnográfica aplicada a estudos de caso específicos, así como na subseguinte discusión dos devanditos materiais nas sesións de clase. A avaliación individual desta metodoloxía suporá un 50% da cualificación.	50

Observacións avaliación

Para a avaliación da 2ª oportunidade, esixírase a realización do traballo tutelado, ou a súa ampliación se é o caso. No caso do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, e en condicións de presencialidade, seguiranse os mesmos criterios de avaliación para a 1ª oportunidade que para o restante alumnado, salvo en que, para aqueles non se aplicará o primeiro criterio -asistencia activa e participativa-, cuxo porcentaxe de avaliación (10%) distribuírase a partes iguais entre os outros dous criterios ("discusión dirixida" suporá un 55%, e "traballo tutelado" un 45%). Pola súa banda, determinaranse as datas nas que devanditos alumnos con exención poidan asistir para expor e discutir os seus correspondentes textos sobre metodoloxía específica. Para a avaliación da 2ª oportunidade, os alumnos exentos de asistencia deberán presentar un comentario valorado sobre un texto de metodoloxía etnográfica, ademais do traballo tutelado -ou da ampliación do mesmo-.

O plaxio nun traballo tutelado, suporá o inmediato suspenso global da materia, con a cualificación de 0, na convocatoria na que se detecte.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Hammersley, M. / Atkinson ((1994)). Etnografía. Métodos de investigación. Barcelona, Paidós - Taylor, S.J./ R. Bogdan ((1986)). Introducción a los métodos cualitativos de investigación. Barcelona, Paidós - Sanmartín, R ((2003)). Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa. . Barcelona, Ariel - Ellen, R.F., ed. ((1984)). Ethnographic Research. A Guide to General Conduct.. London, Academic Press - Fardon, R.; O. Harris, T.H.J. Marchand & al. ((2012)). Social Anthropology.Vol. 2, Part 3: Methods. London, Sage - González, A. ((1990)). Etnografía y comparación. La investigación intercultural en Antropología.. Barcelona, Bellaterra - Hammersley, M. / Atkinson ((1994)). Etnografía. Métodos de investigación.. Barcelona, Paidós - Rabinow, P. ((1992)). Reflexiones sobre un trabajo de campo en Marruecos.. Madrid, Júcar - Sanmartín, R. ((2003)). Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa.. Barcelona, Ariel - Sanmartín, R. ((2007)). ?El trabajo de campo?, Cap. III de Lisón, C., ed. Introducción a la antropología social y cultural. Teoría, método y práctica.. Madrid, Akal. - Taylor, S.J./ R. Bogdan ((1986)). Introducción a los métodos cualitativos de investigación.. Barcelona, Paidós - Velasco, H. /Díaz de Rada, A. ((1997)). La lógica de la investigación etnográfica.. Madrid, Trotta - VV.AA ((2000)). Revista de Antropología social, nº 9. Madrid. Universidad Complutense - Kvale, Steinar ((2011)). Las entrevistas en Investigación Cualitativa. Madrid. Morata - Angrosino, Michael ((2012)). La investigación etnográfica y de observación en Investigación Cualitativa. Madrid. Morata
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía social e cultural/615G01102

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Risco, cultura e medio ambiente/615G01417

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías